

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री केदारप्रसाद चालिसे
माननीय न्यायाधीश श्री सपना प्रधान मल्ला
फैसला

०६९-CR-१०७७

मुद्दा : जीउ मास्ने बेच्ने।

मुना कुलुङ्ग राई समेतको जाहेरीले नेपाल सरकार ----- १
विरुद्ध

पुनरावेदक
वादी

जिल्ला संखुवासभा, बाह्रविसे गाउँ विकास समिति वडा नं. ८ बस्ने कमल
अधिकारी ----- १

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री शिवप्रसाद पराजुली
संखुवासभा जिल्ला अदालत

फैसला मिति:-

२०६५।९।१३

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री ऋषिराज मिश्र
माननीय न्यायाधीश श्री टेकराज नेपाल
पुनरावेदन अदालत धनकुटा

फैसला मिति:-

२०६७।३।१५

०७०-CR-०८६०

मुना कुलुङ्ग राई समेतको जाहेरीले नेपाल सरकार ----- १
विरुद्ध

पुनरावेदक
वादी

जिल्ला संखुवासभा, खाँदवारी नगरपालिका वडा नं. १ बस्ने मधु राई ----- १

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री शालिग्राम कोइराला
संखुवासभा जिल्ला अदालत

फैसला मिति:-

२०६९।२।८

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री शम्भुबहादुर खड्का

माननीय न्यायाधीश श्री बिदुरविक्रम थापा

पुनरावेदन अदालत धनकुटा

फैसला मिति:-

२०७०।२।२७

न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा ९ बमोजिमको पुनरावेदन र ऐ. को दफा १२ बमोजिम मुद्दा दोहोर्न्याई हेर्ने निवेदन परी अनुमित प्रदान भएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यस प्रकार छ :-

१. प्रतिवादी कमल अधिकारीले हामीहरुलाई जनही रु. २०,०००।- लिई सिलाई कटाई र कृषिको काम छ मासिक नेपाली रु. १८,०००।- तलब पाइन्छ भनि ललाई फकाई प्रलोभनमा पारी विदेश पठाई दिने भनि मिति २०६३।६।१८ गते खाँदवारीबाट हिडाई लेगुवा हुँदै विराटनगर पुर्न्याई मेडिकल चेक गराई इटहरी हुँदै बाँके जिल्लाको कोहलपुर पुर्न्याई सुरज क्षेत्रीलाई जिम्मा लगाई निज त्यही बसी सुरजले हामीलाई नयाँ दिल्लीमा पुर्न्याई म सीता राई समेतलाई मिति २०६३।६।२५ गतेको उडानबाट कुवेत तर्फ पठाई म मुना कुलुङ्गलाई उमेरको कारण देखाई विवरण सच्याउने ठेक्का लिई निज सुरज क्षेत्रीले यौन शोषण समेत गरी ऐ.३० गतेको उडानबाट कुवेत पठाई कुवेतको अपरिचत ठाउँमा यौन व्यवसायको लागि पठाई, एक कामको लागि भनि रकम असुली हामीबाट यौन शोषण गराई बेची आफ्नो देश फर्कन नपाउने गरी हाम्रो जिउ मास्ने बेच्ने अपराध गरेको हुँदा नेपाल गई राम्रा राम्रा केटी पठाई दिउँला भनि विमारी भएको कारण देखाई त्यहाँको गीता क्षेत्रीलाई भनि नेपाल आई यो जाहेरी दिन आएका छौं। विपक्षीलाई कानून बमोजिम सजाय गरी हामीबाट लिएको विगो समेत दिलाई भराई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाली मुना कुलुङ्ग राई र सीता राईको मिति २०६४।८।२ को संयुक्त जाहेरी दरखास्त।

२. म, मेरा साथी सीता र श्रीगान्धी राई खाँदवारीमा घरेलु काम गरी बसेकोमा निज कमल अधिकारीले तिमीहरु विदेश जाने भए पासपोर्ट बनाऊ, म विदेश पठाई दिन्छु भनेकोले हामीहरुले के कति रकम लाग्छ भनि सोधदा रु २०,०००।- लाग्छ। काम कटिङ्ग र कृषिको छ भनेको हुँदा हामी साथी साथी सल्लाह गरी मिति २०६३।६।१७ गते निज कमललाई ३ जनाको एकमुष्ट रु ६०,०००।- दिई मिति २०६३।६।१८ गते खाँदवारीको ढुङ्गे धारामा भेट हुने सल्लाह गरी भेट भई हिडी लेगुवा हुँदै विराटनगर पुगी

मेडिकल चेक गराई निजकै साथी पुनमकोमा रात बसी भोली पल्ट इटहरी आई कोहलपुर जाने बस चढी कोहलपुर पुन्याई सुरज क्षेत्रीको जिम्मा लगाई कमल अधिकारी फर्केको, सुरज र सुभाष क्षेत्रीले कोहलपुरमा मोटर साइकलमा चढाई रुपेडिया बोर्डर कटाई दिल्ली पुन्याई सीता र श्रीगान्धीलाई पुगेकै दिन २०६३।६।२५ गते राती कुवेत उडाई मलाई सुरजले निजकै कोठामा राती यौन शोषण समेत गरी २०६३।६।३० गते मात्र राती कुवेत उडाई निज त्यही बसेको, म कुवेतमा पुग्दा एयरपोर्टमा नचिनेको केटा मान्छे आई सुरजको दिदी गीता क्षेत्री भन्ने महिलाको कोठामा पुन्याई एक रात बसेपछि भोलिपल्ट १ जना मुस्लिम महिला आई गीतालाई के कति रकम दिई मुस्लिम महिलाले आफ्नो घरमा लगी ग्राहक आएको खण्डमा तिनीहरूसँग यौन सम्पर्क गर्न लगाई सोही कार्यमा ११ महिनासम्म बसी यौन सम्पर्क गराउँदा पनि गीताले नमाने पछि नेपाल पुगी अरु केटीलाई पठाउने काम गर्छु भनि विश्वास दिलाएपछि मलाई दिल्लीको टिकटकाटी गीताले नेपाल पठाएको हो भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाली मुना कुलुङ्ग राईले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको मिति २०६४।८।४ को प्रमाणित बयान कागज।

३. म, मुना कुलुङ्ग राई र श्रीगान्धी राई खाँदवारीमा घरेलुको काम गरी बसेका थियौं। कमल अधिकारीले तिमीहरू विदेश जाने भए म पठाई दिन्छु भनेकाले हामीले कति खर्च लाग्छ ? काम के छ भन्दा खर्च रु २०,०००।- लाग्छ, तलब ने.रु १८,०००।- हुन्छ। काम कृषि र कटिङ्गको छ भनेकाले हामी तीनै जनाले पासपोर्ट बनाई मिति २०६३।६।१७ गते कमल अधिकारीलाई एकमुष्ट रु ६०,०००। बुझायौं मिति २०६३।६।१८ गते हाम्रो सल्लाह अनुसार दुङ्गेधारामा भेला भई लेगुवा हुदै विराटनगर पुगी स्वास्थ्य परीक्षण गराई निज कमलकै साथीको घरमा बसी इटहरी हुँदै बाँके कोहलपुर २ स्थित सुरक्ष क्षेत्रीको घरमा पुगी ऐ. २३ गते कमल अधिकारीले त्यही छोडी फर्कियो। त्यसपछि हामीलाई सुरजले २५ गते दिल्ली पुन्याई म र श्रीगान्धीलाई सोही दिन दिल्लीबाट कुवेत उडाई मुनालाई त्यही दिल्लीमै राख्यो। हामी कुवेत पुगेपछि गीता क्षेत्रीले के कता पठाई थाहा भएन। मलाई कृषिको काम भनि पठाएकोमा यौन व्यवसायमा लगाउन खोजेको हुँदा म दुई जिउकी छु भनेकीले ट्वाइलेट सफा गर्ने र लुगा धुने काममा पठाए। म माथी यौन शोषण गर्ने प्रयास भयो। तर यौन शोषण चाँही भएन। मेरो पेटमा बच्चा बढेको कारण मलाई त्यहाँका मानिसहरूले मन पराउन

छाडेकाले मैले गीता क्षेत्रीलाई मलाई नेपाल फर्काइ दिनुहोस्, म नेपालबाट अविवाहित योङ उमेरका केटी पठाई दिन्छु भनि विश्वास दिलाइएकोले निजले मलाई दिल्लीको टिकट काटी पठाई दिएकी हुन् भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाली सीता राईले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको मिति २०६४।८।४ को प्रमाणित बयान।

४. खाँदवारी नगरपालिका ११ घर भई इलाका हुलाक कार्यालय बाह्रविषेमा कार्यरत कमल अधिकारीले गाउँ घरका महिलाहरूलाई रु २०,०००। मा विदेश पठाई दिन्छु, विदेशमा नेपाली रु १८,०००। तलब हुन्छ भनि प्रलोभन देखाई ललाई फर्काई निजले मानव बेच विखन तथा ओसारपसार गरेको हुँदा निजलाई हदैसम्मको सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पूर्ण राम राईले मौकामा गरेको मिति २०६४।८।५ को कागज।
५. मैले जाहेरवाली मुना कुलुङ्ग राई र सीता राईलाई मानव बेचविखन तथा ओसार पसार कार्यको लागि लागेको होइन। म जिल्ला हुलाक कार्यालय खाँदवारीमा पियन पदमा कार्यरत रहँदा खाँदवारी नगरपालिका १ मा किराना पसल खोलेको थिएँ। मैले पसल छेउमा जाहेरवालीहरू अल्लाको कपडा बुन्ने तथा सिलाउने काम गरी बसेका थिए। निजहरू मेरो पसलबाट दाल चामल लाने खाने गर्दथे। यस्तैमा खाँदवारी नगरपालिका वडा नं १ बस्ने मधु राईले महिलाको लागि कुवेत देशको ५ ओटा भिषा ल्याएको छु भनि हल्ला गरेकी हुँदा मेरी श्रीमती कविता अधिकारीले विदेश जाने रहर गरेकी हुँदा मधु राईलाई भेटेर बुझ्दा काम राम्रो छ, रु ५०,०००। लाग्छ भनेकी हुँदा मैले मधु राई मार्फत विदेश कुवेत पठाएको थिए। त्यस्तैमा जाहेरीवालीहरू मेरो पसलमा आई भाउजु विदेश जानु भएछ, हामी जाने थियौं। भाउजु को माफर्त जानु भएको हो ? हामीलाई पनि सम्पर्क गराई दिनु होला भनेको हुँदा मैले श्रीमतीलाई पठाएको सम्पूर्ण कुरा निजहरूलाई भनि मधु राईको मोवाइल नम्बर र सुरज क्षेत्रीको टेलिफोन नम्बर दिएको हुँ। त्यसपछि निजहरूले मधु राई र सुरज क्षेत्रीसँग के कसरी सम्पर्क गरी के कहिले गए मलाई थाहा भएन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी कमल अधिकारीले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको मिति २०६५।८।६ को बयान कागज।
६. प्रतिवादी कमल अधिकारी अति नै फटाहा मानिस हुन्। निजले गाउँका सोझा सिधा अनपढ मानिसहरूलाई पैसाको लोभ लालच देखाई पैसा असुल गरी विदेश पठाई यौन पेशामा फसाएर विचचली पारेको हुँदा निज कमल अधिकारी र निजका मतियार समेतलाई पत्ता लगाई मानव बेचविखन तथा ओसार पसार ऐन बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी

पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको बस्तुस्थिति मुचुल्कामा बस्ने इन्द्रहाङ्ग राई समेत ५ जनाको एकै मिलानको मिति २०६४।८।१४ को बस्तुस्थिति मुचुल्का।

७. प्रतिवादी कमल अधिकारीले पीडितहरूले जनही रु २०,०००। असुल गरी सुरज क्षेत्री, सुभाष क्षेत्री र मधु राई समेत भई पीडित मुना कुलुङ्ग राई, सीता राईलाई विदेशमा लगी विक्री गरी तत्कालिन जिउ मास्ने बेच्ने कार्य नियन्त्रण ऐन २०४३ को दफा ३ विपरित दफा ४ को (क) को कसुर अपराध गरेकोमा निज प्रतिवादीहरू कमल अधिकारी, सुरज क्षेत्री र मधु राईलाई ऐ. ऐनको दफा ८(१) बमोजिम सजाय हुन र जाहेरवालीहरूबाट प्रतिवादी कमल अधिकारीले लिएको रकम रु ४०,०००।० जाहेरवालीहरूलाई भराई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय चैनपुरको मिति २०६४।८।२५ को अभियोग पत्र।

८. जाहेरी व्यहोरा अनुसार निजहरूलाई मैले विक्री गरेको होइन। मेरो श्रीमती कविता अधिकारीलाई बैदेशिक रोजगारीको लागि कुवेत पठाएको हुँदा सो कुरा निजहरूले थाहा पाई निजहरू म भएको ठाउँमा आई तपाईंको श्रीमती विदेश जानु भएको छ अरे ? हाम्रो पनि यहाँको व्यवसाय चलन छाड्यो, राम्रो काम भए हामी पनि विदेश जाने थियौं भनि मसँग सोध्न आएको हुँदा मैले मेरो श्रीमती जिल्ला संखुवासभा खाँदवारी नगरपालिका वडा नं १ बस्ने ध्यानबहादुर राईको श्रीमती मधु राई मार्फत पठाएको हुँ। काम राम्रो छ अरे, यहाँको पैसा रु १०,०००। हुँदो रहेछ भनि पत्र लेखी पठाएको हुँदा यस्तो चिठी लेखेको रहेछ भनि सुरज क्षेत्री र मधु राईको फोन नं. यी जाहेरवालीलाई दिएको हुँ। मैले कोही कसैलाई विदेश लान जान सहयोग गरेको होइन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी कमल अधिकारीले शुरू अदालतमा गरेको मिति २०६४।८।२५ को बयान।

९. म, मुना कुलुङ्ग राई खाँदवारी आई अल्लो व्यसाय गरी बसेको अवस्थामा प्रतिवादी कमल अधिकारी चिनजान भई निजले मेरो श्रीमतीलाई कुवेत पठाएको छु, तिमीहरू पनि जाने भए मसँग ५ ओटा भिषा छ, सो मध्ये ३ ओटा कृषि र २ ओटा कटिङ्गको छ भनेको हुँदा म, मुना कुलुङ्ग र श्रीगान्धी राईले रु २०,०००। का दरले जम्मा रु ६०,०००। कमल अधिकारीलाई बुझाई निजको साथमा मिति २०६३।६।१८ गते बाटो लागि विराटनगर पुगी मेडिकल चेक गराई कोहलपुर पुर्‍याई म समेतलाई सुरज क्षेत्रीको जिम्मा लगाई निज प्रतिवादी फर्कि आएको हो। त्यसपछि सोही २५ गते सुरज क्षेत्री समेतले हामीलाई दिल्ली पुर्‍याई २७ गतेको प्लेनबाट कुवेत पुग्यौं, त्यहाँ गीता

क्षेत्रीले हामीलाई लिन एयरपोर्टमा मानिस पठाएको रहेछ। निजले हामीलाई गीताको कोठामा पुर्‍याई दिए। गीताले मलाई ५ बजे अफिस जानु पर्छ, तिम्रो बाबा लिन आउँछ भनि सोही दिन ७ बजेको समयमा बाबा आई गीतासँग के कुरा गरे गीताले मलाई सीता उसैकोमा काम गर्नु पर्छ भनि निजको साथमा पठाई निजले निजको श्रीमतीको जिम्मा लगाई मलाई लुगा धुने, ट्वाइलेट सफा गर्ने समेतका काम लगाई मैले यौन शोषण गर्न नदिएकोमा मलाई कुटपिट गर्ने गरेको हुँदा म सो घरबाट भागी अर्को घरमा गएकोमा सो घरको केटाले समेत मलाई यौन शोषण गर्न आएकोमा मैले दिइन। मलाई सो घरमा समेत कुटपिट गरे। त्यहाँबाट पनि भागी गीता क्षेत्रीकोमा गई म नेपाल गई एजेन्टको काम गरी १ महिना भित्र ३ जना महिला पठाई दिन्छु भनि म नेपाल आएँकी हुँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाली सीता राईले शुरू अदालतमा गरेको मिति २०६५।५।२५ गतेको बकपत्र।

१०. पीडित सीता राई र मुना कुलुङ्ग राईलाई कमल अधिकारीले कुवेत पठाई निजले भने बमोजिम काम नदिई यौन शोषणको काममा लगाएको भन्ने कुरा मुना कुलुङ्ग राई र सीता राईले भनेको हुँदा प्रतिवादी कमल अधिकारीले जिउ मास्ने बेच्ने कार्य गरेको हुन् भन्ने समेत व्यहोराको बस्तुस्थिति मुचुल्कामा बस्ने एकराज राईले शुरू अदालतमा गरेको मिति २०६५।५।२६ गतेको बकपत्र।
११. पीडित मुना कुलुङ्ग र सीता राई समेतलाई कमल अधिकारीले मासिक तलब रु १८,०००। हुन्छ। कुवेत जनका लागि रु २०,०००।- लाग्छ भनि दिल्ली हुँदै कुवेत पुर्‍याई जीउ मास्ने बेच्ने कार्य गरेका हुन् भन्ने कुरा मुना कुलुङ्ग राईले भनेको हुँदा सुनी थाहा पाएको हुँ भन्ने समेत व्यहोराको बस्तुस्थिति मुचुल्कामा बस्ने नरेन्द्र कुलुङ्गले शुरू अदालतमा गरेको मिति २०६५।५।२६ गतेको बकपत्र।
१२. प्रतिवादी कमल अधिकारीले मेरो श्रीमती सीता राई समेतलाई सिलाई कटाई र कृषिको काममा कुवेत पठाई दिन्छु, रु २०,०००। लाग्छ, मासिक रु १८,०००। हुन्छ भनि दिल्ली हुँदै कुवेत पठाई भाडा माइने लुगा धुने र यौन शोषण समेत गर्न मानिस आउने गरेको तर यौन शोषण गर्न नदिएको नेपाल आई एजेन्टको काम गरी नेपालबाट चेलीहरू पठाई दिन्छु भनि विश्वास दिलाई नेपाल आएकी भनि मेरी श्रीमतीले मसँग भनेकी हुँदा प्रतिवादी कमल अधिकारीले जिउ मास्ने बेच्ने कार्य गरेको हो भन्ने समेत व्यहोराको

मौकामा कागज गर्ने पूर्ण राम राईले शुरू अदालतमा गरेको मिति २०६५।५।२६ गतेको बकपत्र।

१३. प्रतिवादी कमल अधिकारीले तिमिहरु विदेश जाने भए मसँग ५ ओटा भिषा आएको छ, सो मध्ये २ ओटा सिलाई कटिङ्गको र ३ ओटा कृषिको छ, रु १८,०००। मासिक तलब हुन्छ । सिलाई कटिङ्गको लागि रु २५,०००। लाग्छ भनेको हुँदा म, सीता राई र श्रीगान्धीले सल्लाह गरी जम्मा रु ६०,०००। र पासपोर्ट समेत निज कमल अधिकारीलाई जिम्मा दिई २०६३।६।१८ गते लेगुवा हुँदै विराटनगर गई मेडिकल चेक गराई कोहलपुर सुरज क्षेत्रीको घरमा पुर्‍याई निज त्यहाँबाट घर फर्कियो। मिति २०६३।६।२५ गते कोहलपुरबाट म, श्रीगान्धी, सीता, सुभाष बर्णवाल र सुरज क्षेत्री नेपालगञ्ज हुँदै रुपैहडिया भन्ने ठाउँमा पुगी भोली पल्ट विहान ७ बजे दिल्ली पुर्‍याई सीता र श्रीगान्धीलाई सोही रात २ बजेको समयमा कुवेत उडाई मलाई निजकै कोठामा राखी उमेर मिलाउनु पर्छ भन्दै ४,५ दिनसम्म त्यही राखी निज सुरज लगायत मैले नचिनेको ४, ५ जना मानिस ल्याई म माथी यौन शोषण गराई, ४, ५ दिन पछि मात्र मलाई त्यहाँबाट उडाई कुवेत एयरपोर्टमा पुगी बसी रहेको अवस्थामा गीता क्षेत्री मलाई लिन आयो। गीताले मलाई आफ्नो कोठामा लगी भोली पल्ट राम्रो काममा लगाई दिन्छु भन्दै निजको अफिसमा लगी अफिसबाट के कति रुपैयामा मलाई नचिनेकी अर्की महिलाले मलाई निजको घरमा लगी दिनमा कम्तिमा ५ देखि ७ जनासम्म केटाहरु ल्याई यौन शोषण गर्दथे। काम गर्न सक्तिन भन्यो भने खान नदिई तिमि घरजाने भए रु ६०००।-चाहिन्छु भन्यो। त्यसपछि मैले नेपाल गई राम्रा राम्रा केटी पठाई दिन्छु भनि निजहरुलाई विश्वास दिलाई म नेपाल आई जाहेरी दिएकी हुँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाली मीना कुलुङ्ग राईले शुरू अदालतमा गरेको मिति २०६५।५।२७ गतेको बकपत्र।
१४. जाहेरवालीहरुलाई यी प्रतिवादी कमल अधिकारीले जिउ मास्ने बेच्ने कार्य गरेका होइन। मधु राईसँग सम्पर्कसम्म गराई दिएको हो भन्ने कुरा सुनेको हुँ। प्रतिवादी कमल अधिकारीले जिउ मास्ने कार्य गरेको होइन जस्तो लाग्छ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादीका साक्षी तुलसी पराजुलीले शुरू अदालतमा गरेको बकपत्र।
१५. यस अदालतको मिति २०६४।८।२६ को आदेशानुसार म्यादी पूर्जी जारी भई मिति २०६५।१।६ मा प्रतिवादी मध्ये मधु राईका नाउमा र मिति २०६५।१।२१ मा

प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीका नाउमा तामेल भएको ७० दिने म्यादी पूर्जीको म्याद भित्र उपस्थित नभई शुरु म्यादै गुजारी बसेको रहेछ।

१६. प्रतिवादीद्वय मधु राई र सुरज क्षेत्रीको हकमा अ.वं. १९० नं. बमोजिम मुलतवीमा रहने र प्रतिवादी कमल अधिकारीको हकमा तत्कालिन जिउमास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन २०४३ को दफा ४ (घ) बमोजिमको कसूर अपराध गरेको ठहरी निज प्रतिवादीलाई सोही ऐनको दफा ८(४) बमोजिम तजविजी १ वर्ष ६ महिना कैद सजाय हुने ठहर्छ। अभियोग दावी अनुसारको दफा ४ (क) को कसुरमा दफा ८(१) बमोजिमको सजाय र रु ४०,०००।—पिडितहरुको विगो समेत भराइपाउँ भन्ने दावी भने पुग्न सक्दैन भन्ने समेत व्यहोराको शंखुवासभा जिल्ला अदालतको मिति २०६५।९।१३ को फैसला।
१७. शुरु अदालतको मिति २०६५।९।१३ को फैसला अनुसार प्रतिवादीद्वय मधु राई र सुरज क्षेत्रीको अंश रोक्का भई मिसिल सामेल रहेको रहेछ।
१८. प्रतिवादी मधु राई र सुरज क्षेत्रीले शुरु म्यादै गुजारी बसेको कारण अ.वं. १९० नं. बमोजिम मुलतवी रहेकोमा निजहरुको हकमा अंश रोक्का भएको २ वर्ष व्यतित भई सकेको देखिँदा प्रस्तुत मुद्दा अ.वं. १९० नं. बमोजिम मुलतवीबाट जगाई दिएकोछ भन्ने समेत व्यहोराको शुरु अदालतको मिति २०६९।२।३ को आदेश।
१९. प्रतिवादी सुरज क्षेत्री उपर जीउ मास्ने बेच्ने (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(क) को कसूर अपराध गरेको भनी मागदावी लिएको भएपनि मिसिल प्रमाणबाट मिसिल निज प्रतिवादीले उल्लेखित ऐनको दफा ४ को खण्ड (ख) को कसूर अपराध गरेको ठहर्छ। सो ठहर्नाले यी प्रतिवादीले दफा ८ को (२) बमोजिमको कार्य गरेको प्रमाणित भएकोले उक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम कैद वर्ष १० (दश) हुने ठहर्छ। अर्का प्रतिवादी मधु राईले अभियोग दावीमा जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(क) बमोजिम कुनै पनि उद्देश्यले मानिस बेचबिखन गरेको भनिए तापनि मिसिल संलग्न प्रमाणबाट निजले उल्लेखित ऐनको दफा ४ को खण्ड (घ) बमोजिम कार्य गरेको पुष्टि हुन आयो। तसर्थ यी प्रतिवादी मधु राईलाई अभियोग मागदावीमा दफा ८(१) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने मागदावी भएपनि दफा ८(४) बमोजिमको कसूर गरेको ठहर्छ। सो ठहर्दा निजलाई कैद वर्ष ५(पाँच) हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको शंखुवासभा जिल्ला अदालतको मिति २०६९।२।८ को फैसला।

२०. प्रतिवादी कमल अधिकारीले अभियोग दावी अनुसार जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(क) को कसूर अपराधमा सोही ऐनको दफा ८(१) बमोजिम सजाय हुनुपर्नेमा सो नगरी ऐ.ऐनको दफा ८(४) बमोजिम मात्र सजाय हुने गरेको शुरु अदालतको फैसला त्रुटीपूर्ण हुँदा वदर गरी अभियोग दावी अनुसार नै सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदनपत्र।
२१. म निर्दोष व्यक्तिलाई दोषी ठहर गर्ने गरेको शुरु जिल्ला अदालतको २०६५।९।१३ को फैसला प्रमाण मूल्यांकनको रोहमा त्रुटिपूर्ण छ। बुझनुपर्ने प्रमाण नबुझी एकलौटी रूपमा भएको उक्त फैसला उल्टी गरी सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी कमल अधिकारीको पुनरावेदन पत्र।
२२. वादी नेपाल सरकारका तर्फबाट परेको पुनरावेदनमा वादीले लिएको दावी सम्बन्धमा पिडितहरूले गरेको प्रमाणित बयान, वकपत्र र मौकामा कागज गर्ने व्यक्तिहरूको भनाई समेतको मूल्यांकन नगरी भएको शुरु फैसला फरक पर्न सक्ने हुँदा छलफलका लागि अ.व. २०२ नं. को प्रयोजनार्थ प्रतिवादीलाई झिकाउनु र प्रतिवादीले गरेको पुनरावेदन जिकिर सम्बन्धमा पनि अ.व. २०२ नं. को प्रयोजनार्थ पुनरावेदन सरकारी वकील कार्यालय धनकुटालाई जानकारी दिनु भन्ने व्यहोराको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको २०६६।१०।२५ को आदेश।
२३. प्रतिवादी कमल अधिकारीले गरेको कसूर परिपञ्च वा सहयोग सम्मको भएकोले सोही ऐनको दफा ४(घ) अन्तर्गत पर्ने भई सो प्रमाणित एवं पुष्ट्याई समेत भएको मिसिलबाट देखिँदा निज प्रतिवादी कमल अधिकारीलाई शुरु अदालतले १ वर्ष ६ महिना कैद सजाय गर्ने ठहर्‍याएको २०६५।९।१३ को इन्साफमा कुनै त्रुटी भएको भन्ने मिलेन। सो इन्साफ सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदकहरूको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको मिति २०६७।३।१७ को फैसला।
२४. पीडित मुना कुलुङ्ग र सीता राईले मौकामा दिएको जाहेरीलाई प्रमाणित हुने गरी दिएको बयान तथा अदालतमा गरेको वकपत्र र सह-अभियुक्त कमल अधिकारीले गरेको बयान समेतका आधारमा यी प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीले पीडितहरू मुना कुलुङ्ग राई, सीता राई र श्रीगान्धी राईलाई नेपालबाटै झुक्‍याई प्रलोभनमा पारी कोहलपुर हुँदै भारतको रुपडियाबाट दिल्ली पुर्‍याई कुवेतको जहाज चढाई पठाएको मिसिल संलग्न प्रमाणबाट पुष्टि भएको छ। सीता राईले आफ्नो बयानमा सुरज क्षेत्रीको दिदी श्रीमती गीता सँग

पुन्याई दिएको र निज गीताले मुस्लिम महिलालाई बुझाई दिएको र मुस्लिम महिलाले आफूले पीडितहरूलाई खरीद गरेको हुँदा जुनसुकै काम गर्न तयार हुनु पर्ने बाध्यता बनाएकी भन्ने कुरा सीता राईको वकपत्रबाट प्रष्ट भएको छ। जीउ बेच्ने कार्यमा अभियुक्तले गर्ने अपराधिक तौरतरीका प्रयोग गरेको र यी प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीले अशक्त महिलालाई विदेशमा लगि रकम लिई विक्री गरेको कार्य तत्कालिन अवस्थामा प्रचलनमा रहेको कानून जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ ले निषेध गरेको दफा ४(क) कसूरको परिभाषाले सुरज क्षेत्रीले गरेको अपराधबाट नै उक्त दफा स्पष्ट र आकर्षित हुने हुँदा ऐ. ऐनको दफा ८(१) बमोजिम सजाय हुनु पर्ने हो, मानिस बेच्ने जस्तो जघन्य अपराध गरेको पुष्टि भएको र त्यस्तो अपराध रोक्न एवं अपराधीलाई सजाय गर्न बनेको विशेष ऐनको दफा ४(क) कै कानूनी व्यवस्था रोक्न एवं अपराधीलाई सजाय गर्न बनेको विशेष ऐनको दफा ४(क) कै कानूनी व्यवस्था अनुरूप सुरज क्षेत्रीले गरेको अपराध स्पष्टै पुष्टि हुन आउने देखिँदा अभियुक्तले आफ्नो अपराधलाई स्वीकार गरी रहेको अवस्थामा शुरू संखुवासभा जिल्ला अदालतबाट अकारण, हलुका र सतही रूपमा प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीलाई जीउ मास्ने बेच्ने कार्य ऐन, २०४३ को दफा ४(ख) को अपराध कायम गरी ऐ.ऐनको दफा ८(२) बमोजिम सजाय हुने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई वदर भागी छ।

प्रतिवादी मधु राईले आफूसँग पाँच वटा भिसा आएको र कृषि कामको लागि र सिलाई कटाईको लागि भनी उल्लेख गरी मुखको परिपन्च मिलाई पीडित समेतलाई विश्वास दिलाएर विदेश लैजाने योजना बनाउन सह-अभियुक्त कमल अधिकारीलाई अधि सारी योजना बनाई कार्य गरेको कुरा प्रतिवादी कमल अधिकारीको बयानबाट प्रष्ट हुन आउँछ। तुलसी पराजुली र मेघनाथ अधिकारीको अदालतमा भएको वकपत्रबाट प्रतिवादी कमल अधिकारीले मधु राईसँग सम्पर्क गराई दिएको भनी प्रष्ट पारी वकपत्र गरी दिएका छन्। प्रत्यर्थी प्रतिवादीहरूलाई अभियोग मागदावी भन्दा कम सजाय गरेको संखुवासभा जिल्ला अदालतको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेकोले उक्त फैसला सो हदसम्म वदर गरी प्रत्यर्थी प्रतिवादीहरूलाई शुरू अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट पुनरावेदन अदालत धनकुटामा दायर हुन आएको पुनरावेदन पत्र।

२५. सह-अभियुक्त कमल अधिकारीको पोल तथा पीडितहरूको बयान समेतका प्रमाणहरूको मूल्याङ्कनबाट शुरु फैसला फरक पर्न सक्ने देखिँदा छलफलका लागि अ.वं. २०२ नं. तथा पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम प्रत्यर्थी प्रतिवादीहरूलाई झिकाई नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट मिति २०६९।९।१६ को आदेश।
२६. प्रतिवादीहरू मध्येको सुरज क्षेत्रीको हकमा शुरु संखुवासभा जिल्ला अदालतको मिति २०६९।२।८ गतेको फैसला मिलेको नदेखिँदा निजको हकमा केही उल्टी भई प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीलाई जिउ मास्ने बेच्ने कार्य नियन्त्रण ऐन, २०४३ को दफा ४ क बमोजिमको कसूरमा ऐ.ऐनको दफा ८(१) बमोजिम १२ वर्ष कैद सजाय हुने ठहर्छ। प्रतिवादी मधु राईको हकमा शुरु फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदकका अन्य पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको मिति २०७०।२।२७ को फैसला।
२७. प्रतिवादी कमल अधिकारीले पिडित जाहेरवालीहरूलाई विदेश रोजगारीमा पठाउने प्रलोभनमा पारी झुक्न्याई निजहरूसँगै रकम समेत लिई कोहलपुर पुन्याई सुरज क्षेत्रीलाई जिम्मा लगाएको, निजले दिल्ली हुदै कुवेत पुन्याएको र पिडितहरूलाई वेश्यावृत्तिमा लगाई जिउ मास्ने बेच्ने कार्य गरेको निर्विवाद रुपमा पुष्टि भएको र प्रतिवादी कमल अधिकारीको उक्त कार्य केवल सहयोगी नभई अन्य मुख्य प्रतिवादीहरू सरहकै देखिँदा जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ८(१) बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा ऐ.द(४) बमोजिम सजाय गर्ने गरी भएको पुनरावेदन अदालतको फैसलामा त्रुटी हुँदा वदर गरी निज प्रतिवादीलाई अभियोग दावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको मुद्दा दोहोर्न्याई हेरी पाउँ भन्ने निवेदन पत्र।
२८. यसमा जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ८ को कसूर देखिएकोमा फैसलामा उद्योग भन्ने देखिई प्रमाणको उचित मूल्यांकन गरेको नदेखिई प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ३, ५४ र मुलुकी ऐन, अ.वं. १८४ क नं. को त्रुटी देखिँदा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२(क) बमोजिम प्रस्तुत मुद्दा दोहोर्न्याई हेर्ने निस्सा प्रदान गरिदिएको छ भन्ने समेत व्यहोराको यस अदालतको मिति २०७०।३।६ को आदेश।

२९. प्रस्तुत वारदातमा अपराधको शुरुवात डिजाइनर आफू ओझेलमा बसी अन्य व्यक्तिलाई अगाडि सारी काम गर्ने प्रतिवादी मधु राईलाई मुख्य कसूरदार नमानी केवल संगठित रूपमा गरिने अपराधिक कार्यको अन्तिम विन्दुमा रहेका पिडितहरूलाई विदेश पुऱ्याउने प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीलाई मात्र मुख्य कसूरदार मानी सजाय निर्धारण गर्दा संगठित रूपमा गरिने अपराधलाई नियन्त्रण गर्ने कानूनको मर्म र उद्देश्यले समेतको अनुकुल हुन जादैन। यसरी प्रतिवादी मधु राईलाई अभियोग दावीभन्दा कम सजाय गर्ने ठहऱ्याई भएको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको फैसला त्रुटिपूर्ण देखिँदा उक्त फैसला बदर गरी निजलाई अभियोग दावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन पत्र।
३०. नियम बमोजिम साप्ताहिक तथा दैनिक पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ आज यस इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् उप-न्यायाधिवक्ता श्री दुर्गा खड्काले प्रतिवादी कमल अधिकारीको बयान तथा पीडित मुना कुलुङ्ग र सीता राईले मौकामा दिएको जाहेरीलाई प्रमाणित हुने गरी गरेको बयान कागज तथा अदालतमा गरेको वकपत्र समेतको आधारमा यी प्रतिवादीहरु कमल अधिकारी तथा मधु राईले आरोपित कसुर गरेको पुष्टि भएको छ। उक्त तथ्यलाई यथोचित मूल्यांकन नगरी भएको पुनरावेदन अदालतको फैसला त्रुटी देखिँदा प्रत्यर्थी प्रतिवादीहरुलाई शुरु अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय हुनु पर्दछ भनी बहस गर्नु भयो।
३१. मिसिल संलग्न कागजातहरुको अध्ययन गर्दा प्रतिवादीहरु कमल अधिकारी, सुरज क्षेत्री, मधु राई समेत भई पीडितहरु मुना कुलुङ्ग राई र सीता राईसँग जनही रु. २०,०००।- लिई निज पीडितहरुलाई यौन शोषण समेत गरी विदेशमा लगी वेश्यावृत्तिमा संलग्न गराई तत्कालिन जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ३ विपरीत ऐ. को दफा ४(क) मा वर्णित कसूर अपराध गरेकोले निज प्रतिवादी कमल अधिकारी र फरार प्रतिवादीहरु सुरज क्षेत्री तथा मधु राईलाई ऐ. ऐनको दफा ८(१) बमोजिम सजाय हुन र जाहेरवाली पीडितहरुबाट प्रतिवादी कमल अधिकारीले लिएको रु. ४०,०००।- जाहेरवालीहरुलाई भराई पाउनु पर्दछ भन्ने अभियोग दावी देखिन्छ। प्रतिवादी मध्येका कमल अधिकारी मौकैमा पक्राउ परी निजको हकमा शुरु संखुवासभा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६५।९।१३ मा १ वर्ष ६ महिना कैदको सजाय हुने ठहरी फैसला भएको र

उक्त फैसला उपर दुवै पक्ष वादी प्रतिवादीको पुनरावेदन अदालत धनकुटामा पुनरावेदन परी सो अदालतले शुरु फैसला सदर हुने ठहर गरी फैसला गरेको रहेछ।

३२. फरार प्रतिवादीहरु सुरज क्षेत्री र मधु राईको हकमा शुरु अदालतको मिति २०६५/९/१३ को फैसलाले अ.वं. १९० नं. बमोजिम मुलतवीमा राखेको र पछि जगाई प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीको हकमा जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(क) को कसूर अपराध गरेको भनी मागदावी लिएको भएपनि मिसिल प्रमाणबाट निजले ऐ. ऐनको दफा ४(ख) बमोजिम कसूर गरेको ठहर गरी ऐ. ८(२) बमोजिमको कार्य गरेको प्रमाणित भएकोले उक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम कैद वर्ष १० (दश) सजाय हुने र अर्का प्रतिवादी मधु राईको हकमा जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(क) बमोजिमको दावी लिएको भएपनि निजले उल्लेखित ऐनको दफा ४ को खण्ड (घ) बमोजिमको कार्य गरेको पुष्टि हुन आएको भनी निजलाई ऐ. ऐनको दफा ८(४) बमोजिमको कसूर गरेको ठहरी निजलाई ५ वर्ष कैद सजाय हुने ठहर गरी शुरु अदालतबाट मिति २०६९/२/८ मा भएको फैसला गरेको र सो फैसला उपर वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन अदालत धनकुटामा पुनरावेदन परेकोमा सो अदालतले शुरु अदालतको फैसला केही उल्टी गरी प्रतिवादी सुरज क्षेत्रीलाई जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४ क को कसूरमा ऐ. ऐनको दफा ८(१) बमोजिम १२ वर्ष कैद सजाय हुने र प्रतिवादी मधु राईको हकमा शुरु फैसला सदर गरी २०७०।२।२७ मा फैसला गरेको रहेछ। पुनरावेदन अदालत धनकुटाको फैसलाहरु उपर वादी नेपाल सरकारले प्रतिवादी मध्ये कमल अधिकारीको हकमा मुद्दा दोहोर्‍याई हेरी पाउँ भन्ने निवेदन र अर्का प्रतिवादी मधु राईको हकमा पुनरावेदन पत्र यस अदालतमा दायर गरेको देखियो। प्रतिवादी कमल अधिकारीको हकमा परेको मुद्दा दोहोर्‍याई हेरी पाउँ भन्ने निवेदन उपर यस अदालतले २०७०।३।६ मा मुद्दा दोहोर्‍याई हेर्ने निस्सा प्रदान गरेको देखियो।
३३. अब प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट मिति २०६७।३।१७ र मिति २०७०।२।२७ मा भएको फैसलाहरु मिलेको छ छैन? वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।
३४. निर्णयतर्फ विचार गर्दा पुनरावेक वादीले मुख्य रुपमा प्रतिवादीहरु उपरको जाहेरी, पिडितको कागज तथा वकपत्र, प्रतिवादी कमल अधिकारी स्वयंको अनुसन्धानको

बयानबाट प्रत्यर्थी प्रतिवादीहरू उपरको आरोपित कसूर प्रमाणित भएको अवस्थामा निजहरूलाई पुनरावेदन अदालत धनकुटाले कम सजाय गर्ने गरेको फैसलामा त्रुटीरहेको भनी जिकिर लिएको देखियो। प्रतिवादी कमल अधिकारीले हामीहरू सँग जनही रु. २००००।- लिई सिलाई कटाई र कृषिको काम लगाई दिने भनी ललाई फकाई प्रलोभनमा पारी विदेश पठाई दिने भनी खाँदबारीबाट लेगुवा हुँदै विराटनगर लगी मेडिकल चेक गराई इटहरी हुँदै बाँके जिल्लाको कोहलपुर पुन्याई सुरज क्षेत्रीलाई जिम्मा लगाई सुरज क्षेत्रीले हामीहरूलाई नयाँ दिल्लीमा पुन्याई राखेको थियो। म सीता राईलाई २०६३।६।२५ को उडानबाट र म मधु राईलाई ४/५ दिनसम्म नयाँ दिल्ली स्थित आफ्नै कोठामा राखी सुरज क्षेत्रीले यौन शोषण समेत गरी ऐ. ३० गतेको उडानबाट कुवेत पठाई कुवेतको अपरिचित ठाउँमा यौन व्यवसायका लागि बेची हामी देश फर्कन समेत नपाउने गरी जीउ मास्ने अपराध गरेको हुँदा विपक्षीहरूलाई कानून बमोजिम सजाय गरी हामीबाट लिएको बिगो समेत दिलाई भराई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पीडितहरू मुना कुलुङ्ग राई र सीता राईले जिल्ला प्रहरी कार्यालय संखुवासभामा दिएको संयुक्त जाहेरीबाट प्रस्तुत मुद्दाको कारवाही उठेको देखिन्छ।

३५. पीडित मुना कुलुङ्ग राईले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष बयान कागज गर्दा प्रतिवादी कमल अधिकारीले हामीलाई खाँदबारीबाट लेगुवा हुँदै विराटनगर पुन्याई मेडिकल जाँच गराई सोही रात इटहरी हुँदै बाँकेको कोहलपुर स्थित सुरज क्षेत्रीको घरमा पुन्याई सुरज क्षेत्रीको जिम्मा लगाई फर्किए। सुरजले दिल्ली पुन्याई ऐ. २५ गते राती सीता र श्रीगान्धीलाई सुरजले कुवेत तर्फ उडाई मलाई चाँही सुरज क्षेत्रीले निजकै कोठामा राखी मैले इन्कार गर्दा गर्दै पनि यौन शोषण गरी ऐ. ३० गते मलाई कुवेत तर्फ उडाई सुरज दिल्ली मै बस्यो। कुवेत एयरपोर्टमा मैले नचिनेको एकजना केटा मान्छे आई मलाई एकजना महिलाको कोठामा पुन्यायो। सो महिला सुरज क्षेत्रीको दिदी र सुभाषको श्रीमती गीता रहेछिन्। गीताको कोठामा एकरात बसेपछि मुस्लिम जातको महिलाले गीतालाई के कति रकम बुझाई ती मुस्लिम महिलाले मलाई साथैमा लगी निजको घरमै यौन व्यवसायका ग्राहकहरूसँग यौन सम्पर्क गर्ने कार्यमा लगाई ११ महिनासम्म बसी अशक्त भएपछि आफू नेपाल पुगेपछि अरु केटीलाई पठाउने काम गर्छु भनी गीतालाई विश्वासमा पारी गीताले नै दिल्लीको टिकट काटी दिएपछि नेपाल आफ्नो घर आई पुगेको हुँ भनी बयान व्यहोरा लेखाएको देखिन्छ भने निजले अदालतमा आई वकपत्र गर्दा सुरज क्षेत्रीले

मलाई निजकै कोठामा ५ दिन जति राख्यो त्यहाँ मलाई राख्दा सुरज लगायत ४।५ जना मानिसले यौन शोषण गरे। ४/५ दिन पछाडि मात्र मलाई उडायो। मलाई नउडाउन्जेलसम्म यौन शोषण गरीरह्यो भन्ने समेतको व्यहोरा उल्लेख गर्दै मौकाको आफ्नो बयान स-बिस्तार रूपमा वर्णन गर्दै पूर्णरूपमा समर्थन गरेको पाइन्छ।

३६. त्यसैगरी पीडित सीता राईले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष कागज गर्दा अर्का पिडित मुनाले गरेको कागज व्यहोरा अनुकूलको कागज गरी म माथि यौन शोषण गर्ने प्रयास भएपनि यौन शोषण चाँही भएन भनी उल्लेख गरेकी र निजले अदालतमा आई वकपत्र गर्दा मौकाको आफ्नो बयानलाई समर्थन गर्दै घटनाको श्रृंखलाबद्ध र सबिस्तार वर्णन गरी व्यहोरा लेखाएको पाइन्छ। प्रतिवादी कमल अधिकारीले मौकामा र अदालतमा बयान गर्दा आरोपित कसूर आफूले नगरेको भनी इन्कारी बयान गरेका छन् तापनि जाहेरवालीहरुलाई अन्य प्रतिवादीको फोन नं. दिई सम्पर्क गराएको भनी सो हदसम्मको व्यहोरामा सावित देखिन्छ। पीडितहरुले कहि कतैपनि प्रतिवादी कमल अधिकारीले निजहरुलाई विदेश पुर्‍याई वा स्वदेश भित्रमै पनि आफूहरुलाई यति रुपैयाँमा बेचबिखन गरिसकेको भन्न र लेख्न समेत सकेका छैनन्। केवल आफूहरुलाई प्रतिवादीले कोहलपुरसम्म पुर्‍याएको भनेका छन्। वादी पक्षका साक्षीहरुले अदालतमा वकपत्र गर्दा समेत यी प्रतिवादी कमल अधिकारीले नै जाहेरवालीहरुलाई विदेशमा पुर्‍याई वा स्वदेशमा पनि बेचबिखन गरेका हुन् भनी स्पष्ट रूपले लेखाउन सकेका छैनन्। तत्कालिन जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४ मा कसैले देहायका कुनै कार्य गरेमा जीउ मास्ने बेच्ने कार्य गरेको मानिनेछ भनी निम्न व्यवस्था गरेको देखिन्छ।

- (क) कुनै पनि उद्देश्यले मानिस बेचबिखन गर्न।
- (ख) बेचबिखन गर्ने उद्देश्यले कुनै मानिसलाई विदेशमा लैजान।
- (ग) कुनै स्वास्नी मानिसलाई ललाई फर्काई वा कुनै प्रलोभन दिई वा झुक्क्याई वा डरत्रास वा दबाबमा पारी वा अन्य कुनै तरीकाले बेश्यावृत्तिमा लगाउन।
- (घ) माथि खण्डहरुमा लेखिएका कुनै कार्य गर्नका लागि परिपन्च मिलाउने वा त्यस्तो कार्य गर्नमा सहयोग पुर्‍याउने वा त्यस्तो कार्यमा लाग्न कसैलाई दुरुत्साहन गर्ने वा त्यस्तो कार्य गर्न भन्ने उल्लेख भएको पाइन्छ। मिसिलको तथ्य, घटना एवं स्वयं पीडितहरुको भनाई अनुसार पनि निज प्रतिवादी कमल अधिकारीले अभियोग माग दावी बमोजिमको जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा

४(क) अन्तर्गतको कसूर गरेको नदेखिँदा वस्तुनिष्ठ प्रमाणको अभावमा निजलाई अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

३७. अव प्रतिवादी मधु राईको हकमा हेर्दा प्रतिवादी मध्येका सह-अभियुक्त कमल अधिकारीले अनुसन्धानको क्रममा र शुरु अदालतमा आई बयान गर्दा मेरो श्रीमती कविता अधिकारीलाई जिल्ला संखुवासभा, खाँदबारी नगरपालिका वडा नं. १ बस्ने ध्यानबहादुर राईको श्रीमती मधु राई मार्फत वैदेशिक रोजगारको लागि कुवेतमा पठाएको हुँ। श्रीमतीले काम राम्रै छ भनी मलाई भनेको र यी जाहेरवालीहरूले पनि हामी पनि वैदेशिक रोजगारको लागि जान्छौं भनेपछि श्रीमतीले मलाई लेखेको पत्र उनीहरूलाई भनी दिएको हुँ। उक्त पत्रमा काम राम्रै छ यहाँको पैसा १०,०००।- हुँदो रहेछ भनेर लेखिएको थियो भन्दै यिनै प्रतिवादी मधु राई मार्फत पीडितहरू विदेश गएको भनी व्यहोरा लेखाएको देखिन्छ। जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ३ मा “कसैले जीउ मास्ने बेच्ने कार्य गर्नु हुँदैन” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। प्रतिवादी कमल अधिकारीको बयान अनुसार यी प्रतिवादी मधु राईले पीडितहरूलाई विदेश जान उक्साई कमाई धेरै हुन्छ भनी प्रलोभनमा पारी गाउँ घर नेपालमै बसी प्रतिवादी कमल अधिकारीको साथमा पीडितहरूलाई पठाई ऐनको दफा ४(घ) मा वर्णित कसूर अपराध गरेको देखिन्छ। यी प्रतिवादीको अभियोग मागदावी बमोजिम पीडितहरूलाई विदेशमा लगी बेच्ने कार्यमा प्रत्यक्ष संलग्नता रहेको र निजले नै विदेश लगी विक्री गरी ऐनको दफा ३ बमोजिमको कसूर गरेको देखिँदैन। प्रतिवादी कमल अधिकारी र मधु राई बीचमा रिसइवी समेत केही नदेखिएको अवस्थामा मधु राईलाई पोल गरी प्रतिवादी कमल अधिकारीले झुठो व्यहोरा लेखाउनु पर्ने केही कारण नभएको र प्रतिवादी मधु राईले मौकैमा अदालत समक्ष उपस्थित भई जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ७ बमोजिम आफ्नो निर्दोषितालाई पुष्टि गर्न नसकेको समेतका आधार प्रमाणहरूबाट प्रतिवादी मधु राईलाई जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(घ) को कसूरमा दफा ८(४) बमोजिम कसूर ठहर गरेको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको फैसला अन्यथा भएको देखिएन।

३८. अतः उपरोक्त उल्लेखित विवेचित कारण र आधारबाट प्रतिवादीहरूको कसूरमा देखिएको संलग्नताका आधारमा प्रतिवादीहरू मध्येको कमल अधिकारीको हकमा जिउ मास्ने बेच्ने

कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(घ) को कसूरमा ऐ.ऐनको दफा ८(४) बमोजिम १ वर्ष ६ महिना कैद सजाय गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत धनकुटाले मिति २०६७।३।१७ मा गरेको फैसला र अर्का प्रतिवादी मधु राईको हकमा ऐ.ऐनको दफा ४ (घ) को कसूरमा दफा ८ (४) बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत धनकुटाले मिति २०७०।२।२७ मा गरेको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्तैन। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलाश अधिकृत: टेकनाथ गौतम

कम्प्युटर अपरेटर: देवीमाया खतिवडा(देबिना)

इति संवत् २०७४ साल भदौ महिना २६ गते रोज २ शुभम् -----